

מסורת הש"ס

(א) (במיתות יד. ע"ש),
(ב) [מיר מז. היריות ג:
נדה טז. טע.] (ג) [עין מוס'
טז. טע.] (ד) [עין מוס'
טז. טע.] (ה) [עין מוס'
טז. טע.] (ו) [עין מוס'
טז. טע.] (ז) [עין מוס'
טז. טע.] (ח) [עין מוס'
טז. טע.] (ט) [עין מוס'
טז. טע.] (י) [עין מוס'
טז. טע.] (יא) [עין מוס'
טז. טע.] (יב) [עין מוס'
טז. טע.] (יג) [עין מוס'
טז. טע.] (יד) [עין מוס'
טז. טע.] (טו) [עין מוס'
טז. טע.] (טז) [עין מוס'
טז. טע.] (יז) [עין מוס'
טז. טע.] (יח) [עין מוס'
טז. טע.] (יט) [עין מוס'
טז. טע.] (כ) [עין מוס'
טז. טע.] (כא) [עין מוס'
טז. טע.] (כב) [עין מוס'
טז. טע.] (כג) [עין מוס'
טז. טע.] (כד) [עין מוס'
טז. טע.] (כה) [עין מוס'
טז. טע.] (כו) [עין מוס'
טז. טע.] (כז) [עין מוס'
טז. טע.] (כח) [עין מוס'
טז. טע.] (כט) [עין מוס'
טז. טע.] (ל) [עין מוס'
טז. טע.]

גליון הש"ס

גמ' חזק' ברוך אבר. עין
עירובין דף טו ע"ב מוס'
ד"ה פירוש: שם חזק' ברוך
שני דחמ"ס. עין חזק' ברוך
דף טו ע"ב מוס' ד"ה ע"ד:

הגהות מהר"ב
רנשבורג

[א] גמ' בעי דהא הלכו
בציריין אחר הירוש. י"ב
עין כריתות דף יד ע"ב
מוס' ד"ה תפסומו וכו':
[ב] תוס' ד"ה כרכמו וכו':
כמו גרסת ד"ה כרכמו.
י"ב עין ברכות ט' ע"א
מוס' ד"ה אחר דף מין
במית' אלו מוז' וכו':
וירוק:

רבינו גרשום

ואי איתמר בהא בהא
קאמר רבה ביצא שליש
דרך דופן ושני וישלש
דרך רחם מיכן ולהבא
קדוש דלחומרא אבל הא
ביצא שליש ומכור ליעוב
כוכבים דאי אמר מיכן
להבא קדוש [הרן] לקולא
והוא אמינא מהו לה
לרב הונא דלמפרע קדוש
צרכי דכשם דמיתא
לחומרא כך אמרו לקולא:
הא במאי עסקין במחצת
ומשלך לכלבים. כלומר
דלא יצא רוב יחד: הכי
דמי אלימא כגון שיצא
רובו במיעוט אבר כלומר
שיצא רובו של עובר
בכל מיעוט אבר ורובו
של אבר היה במיעוט וקא
מביעיא להי אמינא
אבר דברא בחד רובא
דבהמה שדין ליה ויצא
רובו וקברו או דלמא
הא מיעוט אבר בחד
רוב אבר דבמיעוט שדין
לה ולא יצא רובו ולא
חל עליה קדושה וישלש
לכלב. אלא כגון שיצא
חציו ברוב אבר כלומר
חציו דעובר בכלל רוב
אבר וקא מביעיא ליה
ההוא מיעוטא דלגואי מהו
למישידיה בחד רוב אבר
דבראי והוא ליה יצא
רובו וקברו או דלמא
לא שדין ליה בחד רובו
ולא הוי אלא יצא חציו
ולא חל עליה קדושה
ומשלך לכלב: לא בנק
שיצא רובו במיעוט אבר.
כלומר כדאמרין לעיל:

ואי איתמר כהא כהא קאמר רבה. מכאן ולהבא דאי איתמר למפרע
קולא הוא דלא קדיש: מחסך ומניח. עד שיצא הרוב ואע"ג שיצא
הרוב והרי החמיכות לפנינו משליכו לכלבים אי איתמר בשלמה מכאן
ולהבא הוא קדוש ומקמי יציאת רוב לא קדיש מידי הנך דאיתמרו
מקמי הכי לא חלה קדושה עליהו
אלא אי איתמר למפרע הוא קדוש הא
כיון דרובא קמן איגלאי מלתא ביציאת
הרוב דמשקרא קדוש להו: לא
מחסך ומשליך. דכיון דליתנהו אלא
תחול בשעת גמר יציאת הרוב
ואיסורא ליכא דהא כי שדא קמא חולין
הוא אכל ביצא שלש ומכור לעובד
כוכבים וחזר ויצא שלש אחר וכולן
לפנינו איכא למימר אגלאי מלתא
וחיללא למפרע ומצטלה מכירה:
אדמיני יצא רובו. דמשמע צבת אחת:
נעשה כמי שיצא רובו. צבת אחת:
הלכו בצדדים. כדמפרש ואזיל שיצא
רובו במיעוט אבר רוב העובר יצא
ומיעוט אי מן האברים השלים ליציאת
הרוב וקא מיבעיא ליה הלכו בצדדים
אחר הרוב דנשדי מיעוט אבר שיצא
בחד רובו שצפנים והיו כמאן דלא
נפק רובו מיעוט וליכא יציאת רוב
עובר ואם ראה מחסך ומשלך לכלבים
ומשום מטיל מוס בקדשים ליכא
דמותר להטיל מוס בצבור קודם שיצא
לאחר העולם כגון יציאת ראשו או
יציאת רובו דרך מרגלותיו: או לא
הלכו. ושדין ליה בחד רוב עובר
דלא שצפין רוב עובר ומילך בחד
רוב אבר: אלא שיצא חציו. של עובר
ורוב אבר משלים אותו החצי ואי
שדינא למיעוטא דגוואי בחד רובא
נפק ליה רובא דול: אי נימא רובו
ממש. וצבת אחת קא מיירי על כרחך
דלע"ג דשניין לעיל מחסך ומניח
נעשה כו' שנינו צעלמא שני אגב
דוחקים ומתניין במשעומויה קיימא:
אלא לאו כגון שיצא חציו ברוב אבר.
וקרי ליה רובו דשדין מיעוט אבר
דגוואי בחד רוב אבר וזהו ליה רוב
עובר: לא. לעולם לא הלכו ולא שדין
מיעוט אבר בחד רובא ומתניין ביצא
רובו ממש ודקשיא לך למאי איטריך
כגון שהיה מיעוט אחד מן האברים
משלים לרוב העובר ואיטריך
לאשמעין דהוי רובא ולא אמרינן שדי
מיעוט אבר שצפון אחר רוב שצפנים
ולכא ליה אלא שדייה בחד רוב
העובר הואיל וצדדיה נפקי: כרכו
צפי. שגל ונכרך סביב הדקל כעין
מריילא של גפנים: מהו. שמה
חליה ואמרין כיון דלא נגע ברחם
לא קדיש דהא רחם הוא דמקדש
בצדיה תלך רחמנא ולקמן צעי אימת
רובו וקברו או דלמא
הא מיעוט אבר בחד
רוב אבר דבמיעוט שדין
לה ולא יצא רובו ולא
חל עליה קדושה וישלש
לכלב. אלא כגון שיצא
חציו ברוב אבר כלומר
חציו דעובר בכלל רוב
אבר וקא מביעיא ליה
ההוא מיעוטא דלגואי מהו
למישידיה בחד רוב אבר
דבראי והוא ליה יצא
רובו וקברו או דלמא
לא שדין ליה בחד רובו
ולא הוי אלא יצא חציו
ולא חל עליה קדושה
ומשלך לכלב: לא בנק
שיצא רובו במיעוט אבר.
כלומר כדאמרין לעיל:

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

ע.

מאי לא מחתך ומניח ואי איתמר למפרע קדוש יקבר מבעי יצא.
תימה דלמ"ד נמי מכאן ולהבא הוא קדוש אמאי משליך
לכלבים כיון דכבר יצא רובו דהא ברוב מחסך נמי חשיב ליה ליה
כדאמר בהמפלת (מדה דף כח).
ואי איתמר בהא בהא קאמר רבה אבל בהא
אימא מודי ליה לרב הונא צריכא תנן
המבכרת המקשה לילך מחתך אבר אבר
ומשלך לכלבים מאי לאו מחתך ומניח ואי
איתר למפרע הוא קדוש יקבר מיבעי ליה
לא הכא במאי עסקין במחשך ומשלך אבל
מחתך ומניח מאי יקבר ארתנא סיפא יצא
רובו יקבר ונפטר מן הבכורה ליפלוג וליתני
בדידיה במה דברים אמורים במחשך ומשלך
אבר אבר אבל מחתך ומניח יקבר הכי נמי
קאמר "בד"א במחשך ומשלך אבל מחתך
ומניח נעשה כמי שיצא רובו ויקבר א"י בעי
רבא א"י הלכו באיברין אחר הרוב או לא הלכו
באיברין אחר הרוב הכי דמי אלימא כגון
שיצא רוב במיעוט אבר וקא מיבעיא ליה האי
מיעוט דבראי בחד רוב דאבר שדין ליה או
בחד רובא דעובר שדין ליה פשיטא דלא
שבקינן רובא דעובר ואוליגן בחד רוב אבר
אלא כגון שיצא חציו ברוב אבר וקא מיבעיא
ליה ההוא מיעוט דבגואי מהו למישידיה
בחד רוב אבר ת"ש יצא רובו הרי זה יקבר
מאי רובו אלימא רובו ממש עד השתא לא
אשמעינן דרובו ככולו אלא כגון שיצא
חציו ברוב אבר לא כגון שיצא רובו במיעוט
אבר וקמ"ל דלא שבקינן רובו דעובר דבהמה
ואוליגן בחד רוב אבר בעי רבא יכרכו בסביב מהו
יבטליתו מהו בשליתו מהו בשליתו אורחיה
הוא אלא יבטליתו אחרת מהו יכרכו
ואחזתו והוציאתו מהו הכי דמי אי דנפק
דרחיה רישיה פטרתיה אלא דנפק דרך
מרגלותיו בלעתיה חולרה והוציאתו מהו
הוציאתו הא אפיקתיה אלא בלעתו והוציאתו
והבניסותו והקיאיתו ויצא מאליו מהו א"י הדביק
שני רחמים ויצא מזה ונכנס לזה מהו ידיה
פטר דלאו ידיה לא פטר או דלמא דלאו
ידיה נמי פטר תיקו בעי רב אחא גנפתחו
כותלי בית הרחם מהו אויר רחם מקדיש
והאיכא או דלמא נגיעת רחם מקדשה והא
ליכא בעי מר בר רב אשי נעקרו כותלי
בית הרחם מהו נעקרו ליתנהו אלא נעקרו
ותלו ליה בצואריה מאי במקומן מקדשי שלא
במקומן לא מקדשי או דלמא שלא במקומן
נמי מקדשי בעי מניח ר' ירמיה מר' זירא
נגממו כותלי בית הרחם מהו א"ל קא
נגעת בבועיא דאיבעיא לן דבעי ר' זירא
ואמרי לה בעא מניח ר' זירא מרבי אסי
עומד מרובה על הפרוץ ויצא דרך פרוץ
פרוץ מרובה על העומד ויצא דרך עומד מאי עד כאן לא איבעיא ליה אלא
פרוץ מרובה על העומד דאיכא עומד בעולם אבל נגממו ל"א קא מיבעיא ליה:
מתני'

כל הנך צעיי: אי דנפק דרך ראשו. ואחר שהוציאו אותו עשו צו אחד מן הדברים הללו: פטרתיה. רישיה לרחם וקדוש מיד דהא יצא ראשו הרי
זה כילוד: דרך מרגלותיו. וקודם יציאת רובו כרכוהו: צעלמא חולדה. בתוך הרחם והוציאתו: הא אפיקתיה. כשהיה צלוע ולא נגע ברחם
והיינו כרכמו: אלא צעלמא והוציאתו והקיאיתו ויצא מאליו מהו. מי קדוש צהאי יציאה אחרונה או לא: ונכנס לו מהו. נפטרה
צדמה האחרת מן הצדקה או לא: נפטרה גרסינן. נפתחו נמרחו ששצאל לא נגע: נעקרו. קס"ד קודם לכן נעקרו ונפלו: הא ליפסנו.
ומאן נקדיש לא חזיר ולא נגיעה דהא אין כאן רחם: נעקרו. א"י (קס"ד קודם לכן נעקרו) ונכנסו לפניו ונתלו לו צואריו: נגממו. ניטל
מעובי הכתלים מצפנים סביב סביב: קנגעם צעלמא דאיבעיא לן. כבר ומשם אמה למד את תשובתך: ויצא דרך פרוץ. מהו מי אמרינן
כיון דעומד מרובה עליו הוה ליה כאלו כולו עומד. ל"א נגממו מצפנים ושפה חליונה א"י משמרת וקא מיבעיא ליה א"י מורא ברא מקדש או לא:
מתני'

עין משפט
נר מצוה

ב א מ"י פ"ד מהלכות
צבורות הלכה די
טו"ש ע"י י"ד סימן שט
צ"ח א
ב א ג מ"י שם הלכה
טו טו"ש שם שם שם
ד וסמ"ע ד"ה פ"א [ג]
ב ב ד ה ו ז מ"י פ"ד
מהלכות צבורות
הלכה ז [טור י"ד סימן
שטון]
ב ב ח מ"י שם הלכה יא
[טור שם]
ב ב ט מ"י שם הלכה יט
[טור שם]
ב ב י מ"י שם הלכה כ
[טור שם]
ב ב ל מ"י שם הלכה כב
[טור שם]
ב ב נ מ"י שם הלכה כג
[טור שם]

לעזי רש"י
מיריל"א וידייל"א.
קנקנת.

שיטה מקובצת

אל הלכו באברים אבר
הרוב. י"ב ע"י תוס'
כריתות דף י"א א"י כמו
גרסת ר"ח כרכמו אחותו
בר. י"ב ע"י תוס' ברכות
ט' ע"י י"ז ע"ב:

רבינו גרשום

בעי רבא כרכו כרכו
מהו. כלומר רחם מקדש
בכור והכי קמביעיא אלא נגע
כרכו כרכו כרכו כרכו
הבכור ברחם מהו שקדש
האם פטורה מן הבכורה:
כרכו אחותו והוציאתו
כרכו. אשה כרכתו בשום
דבר אחותה והוציאתו
מהו. הכי דמי אי דנפק
דרחיה רישיה פטרתיה
ואח"כ אחותו וכרכתו
הוציאתו. פטרתיה רישיה
אחיותו מיכן לאחור מיכן
שזה חשוב כילוד וחשוב
בכור ופטורה מן הבכורה
לאחר מיכן: הוציאתו
הא אפיקתיה. כלומר
ואינו קדוש הכי גרסי'
אלא בלעתו והוציאתו
והבניסותו והקיאיתו ויצא
מאליו מהו מי אמרינן
כיון דמתחלה בלעתה
והוציאתו אינו קדוש ולא
פטרתה מן הבכורה או
דלמא כיון דאחור כן
יצא מאליו אמרינן קדוש
הבכורה מן הבכורה:
הדביק ב' רחמים ויצא
מהו [לוח] השתא מי
אמרין ולד ידיה פטר
והא לאו ולד ידיה
את האחרונה מן הבכורה
דלאו ולד ידיה הוה או
בכורה כיון דרחמיה מקדש
הבכור פטר תיקו: בעי
רב אחאי נפתחו כותלי
בית הרחם מהו דק"ל
רחם מקדש וכשני נפתחו
כותלי הרחם שאין בבהמה
נפתחו דכל אלא נחתכו
ליתנהו ולא מקדש הבכור
ולא חשוב ככור. אלא
נעקרו ותלו ליה בצואריה
כלומר שגפולו הולד יצא
ובא ממעי אמו ועקר
כותלי בית הרחם ותלו ליה
בצואריה: נגממו. שלא
נפתחו דכל אלא נחתכו
כותלי בית הרחם למעלה:
עומד מרובה על הפרוץ.
בבית הרחם: